

Судова практика має чітко розділяти добровільну співпрацю та примусову працю, а також під час заочних судів необхідно суворого дотримуватись стандартів ЄСПЛ, щоб не постраждали невинні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховний Суд: Питання щодо визначення юрисдикції спорів про стягнення збитків, завданих внаслідок збройної агресії РФ, обговорили під час круглого столу, URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1588565>.

2. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки та злочинів, пов'язаних із війною: інтерв'ю з тренерами : вебсайт / Тренінговий центр прокурорів України. URL: <https://ptcu.gp.gov.ua/uk/czentr-znan/intervyu-z-treneramy/kvalifikacziya-kryminalnyh-pravoporushen-protu-osnov-naczionalnoyi-bezpeky-ta-zlochyniv-povyazanyh-iz-vijnoyu/>.

3. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Актуальні правові позиції щодо кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України, URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/rizne/1.pdf.

ХАРУН ОЛЕГ МАРКОВИЧ

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

КРУПОДЕР ДМИТРО ІГОРОВИЧ

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

АЛГОРИТМ АНАЛІЗУ ПРОВЕДЕНИХ ДІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДРОЗДІЛІВ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України докорінно змінила уявлення про роль інженерної підтримки в сучасному конфлікті. Досвід бойових дій підрозділів Державної прикордонної служби України та Збройних Сил України засвідчив: інженерна підтримка перетворилася з обслуговуючого елемента на стратегічний чинник виживання та ключовий інструмент нівелювання чисельної переваги ворога[1].

Сьогоднішнє поле бою характеризується тотальним контролем БПЛА, масованим застосуванням високоточної зброї та засобів РЕБ. У таких умовах старі схеми фортифікації та мінування не просто втрачають ефективність – вони стають небезпечними для особового складу. Виживання підрозділів тепер залежить не лише від товщини перекриття бліндажа чи кількості встановлених мін, а від здатності командирів до швидкої адаптації, нестандартних рішень та безперервного навчання[2].

Алгоритм аналізу проведених дій щодо інженерної підтримки розроблений як відповідь на виклики сучасної війни. Його основою є інтеграція військового процесу прийняття рішень, адаптованого до стандартів НАТО, із реальним бойовим досвідом, здобутим підрозділами Державної прикордонної служби України, а метою алгоритму є об'єктивне оцінювання ефективності інженерної підтримки, виявлення недоліків у плануванні та застосуванні підрозділів, а також розробка рекомендацій для підвищення живучості військ у майбутніх операціях [3]. Алгоритм аналізу проведених дій базується на трьох принципах:

- відмова від шаблонів: кожне рішення на виконання задач інженерної підтримки – має бути унікальним результатом аналізу місцевості, погодних умов та тактики противника[4].

- циклічність управління: управління інженерною підтримкою начальником інженерної служби (далі – НІС) не завершується розробкою бойових документів, вона триває через постійне уточнення обстановки та обов'язковий аналіз проведених дій[5].

- ефективність через взаємодію: інженерні загородження працюють лише тоді, коли вони поєднані із системою вогню та маневром своїх військ, план інженерної підтримки (OPLAN) – це документ, що синхронізує зусилля розвідки, артилерії та загальновійськових підрозділів.

Аналіз проведених дій проводиться одразу після завершення бою або окремого етапу операції та складається з п'яти етапів [6].

1. Збір та систематизація фактичних даних, після завершення бойового завдання НІС організовує збір інформації за наступними показниками: виконані завдання, витрати та втрати, інженерна розвідка.

2. Порівняльний аналіз «план – реальність» при якому проводиться аналіз відхилень від початкового замислу: ефективність інженерних загороджень, забезпечення підвозу, маневру, ефективність техніки, часові показники.

3. Оцінювання живучості та захисних властивостей, окрема увага на результатах застосування нових інженерно-технічних рішеннях: аналіз фортифікаційного обладнання, якість маскуванню.

4. Виявлення причинно-наслідкових зв'язків, аналіз факторів, що вплинули на результат: взаємодія, нові загрози, вплив фізико-географічних та погодно-кліматичних умов.

5. Формування висновків та рекомендацій (Lessons Learned), на основі висновків НІС розробляє пропозиції, які вносяться до наступного циклу планування: коригування методик, оновлення спроможностей, вказівки з бойової підготовки.

Впровадження запропонованого алгоритму в практику роботи органів управління Державної прикордонної служби України та інших складових Сил оборони дозволяє трансформувати бойовий досвід у технологічну та інтелектуальну перевагу, систематичне проведення AAR забезпечує динамічне вдосконалення системи оборони, мінімізує втрати особового складу та техніки, а також підвищує ефективність зупинення переважаючих сил противника за рахунок унікальних та адаптивних інженерно-технічних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Watling J. "The Role of Engineering in Modern Attritional Warfare" // RUSI Special Report. – 2023.
2. Stormbreak: Fighting Through Russian Defences in Ukraine's 2023 Offensive. Взято з <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/special-resources/stormbreak-fighting-through-russian-defences-ukraines-2023-offensive>. (дата звернення: 14.03.2026).
3. Удосконалення теоретичних основ організації та здійснення інженерної підтримки Збройних Сил України. Звіт про НДР. НДЛ застосування підрозділів інженерних військ кафедри військової підготовки КПНУ імені Івана Огієнка. 2023. 169 с.
4. Рекомендації щодо підвищення ефективності інженерної підтримки подолання інженерних загороджень противника з урахуванням досвіду російсько-Української війни. [звіт] / Кам'янець-Подільський: КВП К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2024. 208 с.
5. Харун О., Демідчик Ф., Яльницький О., Чиж О., Кушнер І. Підвищення живучості і безпеки підрозділів, нові тенденції з досвіду російсько-української війни. 2025. № 1(98). 175 с.

ХОМЕНКО ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ДУДІЄВА АНАСТАСІЯ ТАМЕРЛАНІВНА

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах розвитку безпекового середовища державний кордон виступає одним із ключових елементів системи національної безпеки держави. Його значення суттєво зростає в